

mokslas • menas • literatūra

DRAUGAS

ANTROJI DALIS / 1974 METAI

RUGPIČIO 24 D. / AUGUST 24, 1974

PART TWO — Nr. 198 (34)

Šiame numery

Siūlymai ir padaršiniai.
Kultūriniai reiškiniai ateitininkų
sendraugių stovykloje.
Scholastika, tomizmas ir
Leonas XIII.
Skirgailinio lietuvių gados.
Julijos Švabaitės eilėraščiai.
Klasikų susisaudymas
Muencheno scenoje.
Kultūrinė kronika.
Moterų gyvenimas.

Kertinė paraštė

SIŪLYMAI IR PADARŠINIAI

Mūsųose kartais labai realistiškai, bet kartais šiaip gan entuziastingai tik pašnekama įvairiom temom. Iš apšiai spausdinamų kalbų, pasakytų jaunimo kongresų, bendruomeninių švenčių ir panašiomis progomis, daug yra su nurodymais jaunimui: kur jis gali veikti, ką dar galėtų padaryti savo asmeniškam, tautos ar žmonijos labui.

Gal ir nebloga būtų idėja, kad tas mūsų jaunimas užkrautų vietas gyvenamo krašto televizijoje, radijuje, literatūroje, žurnalistikoje. Iš čia jaunimas jau galėtų įtakoti plačiąją visuomenę, prie progos, įvesdamas ir ką nors lietuviško, kvičeldamas kokių lietuvių herojų dramon, knygon ar šiaip už mus šūkteldamas viešumoje ką nors "savo".

Gaila tik, kad tuo tarpu mūsų angliškioji leidiniai net savo geresnio gyvavimo metu nebuvo ar nenorėjo būti bent pradžia ar pasipirtim tokiom idėjom. Sakysim, "Lituanus" gal tik pačioje savo pradžioje dar buvo dirva tik jaunimo angliškiesiems essays, bet ne minėtai kūrybai, jeigu tokios iš viso buvo.

Pasiūlymas yra entuziastingas ir geras. Bet ką galvoja apie tai pats jaunimas? Jis gali manyti, kad mes — vyresnieji — savo laiku ir galėdami, jo nepaaušėme trijuose dalykuose. Kopiant į aukštumas, kas yra reikalinga? Pirmoj vietoj — nepaprasta drąsa, žinojimas ir labai aštri plunksna. Atrodo, jog jaunimui maža kuo talkindami ar tiesiog nepadėdami, jiems sakome: "Eikite, studijuokite, muškites". O kai ten įsitaisysite, tik jau mūsų nepamirškite. Prie kiekvienos progos kvičeldami skambesnę mūsų frazę garsioj dramoj, filme ar knygoje.

Jaunimas čia gali suabejoti: kodėl? Pirmą, yra naivu galvo-

ti, kad menuose taip lengva "kaišioti", kaip mes esame pripratę pedagoginiuose ar sentimentaliuose kūriniuose, įterpti ką nori, ar uždegti tuo, kas turi nebūtinai menišką, bet kitą kurį atkištinai "sumenintą" tikslą. Antra, jaunimui sakome: "Kurk čia pas mus," bet derinkis prie mūsų, nes jei kopsi kur nors aukščiau, tau reikės tokios drąsos ir tokios aštrios plunksnos, kad net mūsų "aštriausieji" čia gal tavęs nežinos kaip pamokyti".

Iš jaunimo plunksnos, jeigu ji dar paimama, turėtų riedėti natūrali, bet ne vaidinama drąsa, lyg jis būtų pasimetęs tarp savų tautinių, dorinių, religinių ir didelio pasaulio kryžkelių. Siūlant jam entuziastingai išeiti viešumon, reik jau savuos namuose duoti paskatą, įkvėpt drąsą, kad jis nebijotų paimti kartais ir karštesnę ir kartesnę kūrybinę žiežirbą.

P. Mlu.

Janina Udrienė atidaro Danguolės Stončaitės dailės darbų parodą.

KULTŪRINIAI REIŠKINIAI SENDRAUGIŲ STOVYKLOJE

Kai vasaros karščiai išvaiko miestiečius į miškus ir paežeres, nutyla ir kultūrinis bruzdėjimas mūsų kolonijose. Bet kartais kultūra atsiveja atostogautojus ir į gamtos užuovėją. Ypač jei vasarotojas atostogas praleidžia didesniai lietuvių būry — organizacijos dažnai siūlo džiaugtis ne tik vasaros malonumais, bet ir kūrybinių žodžių, muzika, ar lietuviška mintim.

Tradicinė ateitininkų sendraugių stovykla Dainavoj jau eilę metų geba jungti poilsį su kultūrine-intelektualine programa. Tiesa, žmonės čia suvažiuoja ne kokiems nors ypatingai rimtiems, akademinio pobūdžio svarstymams ar visuomeninių problemų sprendimui. Pagrindė tai yra šeimų poilsio stovykla — pirmą kartą atvažiuavę, gali pamanyti, kad čia moksleivių suvažiavimas — tiek vaikų! Tačiau stovyklų organizatoriai beveik kasmet sugraba sukaupti tokią programą, kuri praplečia stovyklaujančių dvasinį akiratį ir leidžia pasidžiaugti naujesnėmis mūsų kultūros apraiškom.

Kultūrinė programa šių metų stovykloje (liepos 28 — rugpj. 4 d) buvo ypač turtinga ir įvairi. Eilė stiprių paskaitų, kūrybinis žodis, koncertai, dailės paroda — visa tai pynėsi į prasmingą patirtį, pasidalinimą žiniomis bei mintimis, susipažinimą su jaunais kūrėjais ir su brandžiais mokslo žmonėmis.

"Marksistinių" seminaras

Stovyklautojus iš pat pradžių sujungino South Carolina univ. profesoriaus Kestutis Skrupskelis paskaita apie politinės filosofijos raidą ir įtaką šių dienų visuomenei. Prof. Skrupskelis labai ryškiai nušvietė anglių filosofų mintis, davusius pagrindus klasikinės demokratijos konceptų išsivystymui. Nors marksizmo paskaitoj palietė tik prabėgom, ilgose, karštoje, bet doro lygio diskusijose marksizmo klausimai aiškiai dominavo. Tas gyvas po-

kalbis lyg ir nudažė likusią stovyklos programą — kitose paskaitose dalyviai taip pat ieškojo ryšių su marksizmu, taip kad vienas net visą akademinę stovyklos dalį, žinoma ne be paslėpto šypsio, pavadino marksistiniu seminaru.

Gal daugiausia tiesioginio ryšio su marksizmu turėjo prof. Leono Sabaliūno paskaita apie lietuvių socialdemokratų pažiūrų kaitą 1890-1918 metų bėgyje. Paskaitininkas giliai akademiškai, tačiau įdomiai ir neatitrauktai dėstė savo mokslinių tyrimų rezultatus — kaip mūsų socialdemokratų galinėjosi su Lietuvos nepriklausomybės sąvoka, kaip situacijų įtakoj keitėsi jų pažiūros ir nutarimai šiuo reikalu. Mokslinis paskaitininko priejimas prie tų opių klausimų svarstymo padarė įspūdį net tiems klausytojams, kurie savo asmeniniais prisiminimais galėjo paliustruoti tų laikų politinių grumtynių panoramą.

Ieškant su padidintu stiklu, marksizmo krislelių buvo galima rasti ir kun. Kestutis Trimako bei prof. Ant. Paškaus paskaitose. Psichologinis kun. Trimako pokalbis gyveno devynis gyvenimo stilius, pasireiškančius tarpžmogiskose santykiuose ir visuomenėje. Imdamas atplėda kaip pagrindinę motyvaciją žmogaus veikloje, prelegentas pasisakė už harmoningą žmogaus nusiteikimą to atplėdo ieškoti savyje ir kituose. Diskusijose psichologijos agnostikai (o abejojančių psichologija, ypač psichologija kaip mokslu, atsiranda visur) abejojo ar tinka į mokslinę charakterio apraiškų klasifikaciją įnešti vertinamąjį momentą. Klausimas ar harmoningas gyvenimo stilius labiausiai tinka kūrybai, taip ir liko neatsakytas.

Prof. Antanas Paškus, atvykęs iš Ottawos universiteto, kalbėjo apie psichodeliją kaip grėsmę ir palaimą krikščionybėi. Apibūdinęs dabarties psichodelinius reiškinis, prelegentas teigė, kad atkreipimas dėmesio į betarpiškos patirties būtinumą, nusigriežimas nuo abstraktaus racionalizmo ir grįžimas į balansuotą mistiškumą krikščionims žada tamsesnį ryšį su gyvenimu, pilnesnį pasaulio suvokimą.

Betarpiškai apie latvių poetus, lietuvių dainas ir Solženiciną

Jei iki šiol aptartos paskaitos buvo gan racionalios, bandžiusios pasiekti klausytoją, pasikvičiant talkon jo sugebėjimą logiškai priimti dėstomas mintis, tai likusias tris galima klasifikuoti kaip "mistines". Jose prelegentai mėgino pasiekti klausytoją betarpiškai — ne tiek įtikinti, kiek sudominti, supažindinti su dėstomų dalykų tiesioginiu patyrimu.

Dr. Anatolijus Matulis, Wisconsin (Green Bay) univ. profesorius, dabar besidarbaujantis Detroito psichodelinės ling-

vistikos srityje, kalbėjo apie baltiečius Solženicino veikaluose. Paskelbtoji tema buvo tik lankstūs rėmai pokalbiui, kuriame prelegentas mėgino sudominti klausytojus Solženicino kūryba ir jo filosofinėm pažiūrom. Kai kurie klausytojai pasigedo paskaitoj tvirtesnės akademinės struktūros. Tačiau gyvai ir pagaušančiai kalbėdamas, prof. Matulis tą "neakademiškumą" (be abejo sąmoningą — retai pasirodymas lietuvių tarpe, paskaitininkas bene bus neatspėjęs klausytojų reiklumo) atpirkio, betarpiškai pasidalindamas savo entuziazmu Solženicinui ir jo kūrybai.

Struktūriniu atžvilgiu nieko negalima prikišti prof. Valters Nollendorfs puikiai apžvalgai apie pokario latvių emigrantų literatūrą. Germanistikos profesorius Wisconsin (Madison) universitete, Nollendorfs išsamiai apibūdino tris latvių rašytojų kartas, į literatūros gyvenimą atėjusias jau išeivijoje. Prelegento betarpiškumas pasireiškė jo neabejotina meile savai literatūrai ir asmeniniu ryšiu su jos raiša (Nollendorfs buvo vienas iš steigėjų ir pirmasis redaktorius "Jauna gaita" žurnalo, kuris suvaidino svarbią rolę moderniosios latvių literatūros prasiiverzime). Suprasdamas, kad pati literatūra geriausiai kalba apie save, prelegentas apžvalgą pailiustravo gausiais latvių ir poezijos pavyzdžiais, kuriuos, angliškame vertime, klausytojai galėjo sekti išdailintuose lapuose. Susidarė įspūdis, kad dėka tokių rašytojų, kaip Dzintars Sodums, Aivars Rungis ir Ilze Šķipsna, latviai turi tvirtą modernios beletristikos pagrindą. O patys jauniausieji poetai, kaip Dina Rauna, liudija, kad išeivijos latvių literatūra dar negyvena paskutines dienas.

Nijolės Dėdinienės rečitalis

Tokiose stovyklose sunkioji "kultūrinė artilerija" — koncertai, literatūros vakarai, teatras — paprastai paliekama paskutiniam savaitgaliui. Bet šioj ateitininkų stovykloj iškilmingesnio pobūdžio programos prasidėjo jau trečiadienį įspūdingu Nijolės Dėdinienės pianino rečitaliu. N. Dėdinienė, baigusi Peabody konservatoriją Baltimorėje ir įsigijusi muzikos bakalauratą Duquane universitete, šiuo metu sėkmingai veda privačią pianino studiją Rochesteryje. Rečitalio programą pianistė pradėjo Debussy "Page d'Album" ir Arabesque nr. 2. Ypač gerai interpretavo Schuberto Impromptu op. (Nukelta į 2 psl.)

Ateitininkų sendraugių stovyklos Dainavoje akimirkos. Pianistės Nijolės Dėdinienės rečitalis.

Dr. Kestutis Keblys ir Danguolė Stončaitė jos dailės darbų parodoje.

Šnekučiuojasi prof. Pranas Jucaitis ir kun. Kazimieras Pugevičius.

Ateitininkų sendraugių sąjungos pirmininkas Juozas Laučka ir dr. Jonas Dėdinas.

Paskaitos klausantis. Iš kairės į dešinę: Bernardas Zukauskas, Tadas Rūta, Valerijus Gražulis, Aldona Kamantienė, Dalia Stanickienė ir kt.

Septyni šimtmečiai Tomui ir tomizmui (6)

Scholastika, tomizmas, ir Leonas XIII

DR. GR. VALANCIUS

Jei pagal amžių bei kilmę su-
rašytume visus tuos terminus, ku-
rie apie ir aplink šv. Tomą Ak-
vinietį nuolat sukliojasi, kartais
painiojasi ir kryžiuojasi, tai są-
rašo eilė būtų tokia: scholastika,
Tomas, tomizmas, Leonas 13-sis,
neotomizmas ir neoscholastika.
Tai reikšia visai paprastai, kad
pirmoji pagimdė antrą, trečiasis
gimė iš antrojo, ketvirtasis atsi-
sirodo iš trečiojo ir taip toliau.
Žinoma, tai labai supaprastintas
klausimo ar klausimų rikiavimas,
bet jis nėra klaidingas. Atseit,
ne Tomas pagimdė scholastiką,
kaip neretai manoma, bet at-
virkščiai, jis yra scholastikos pro-
duktas pats, kaip 19-jo amžiaus
neotomizmas ir neoscholastika
yra Leono XIII-jo kūdikiai. Apie
ši pastarąjį kalbėsime atskirai
plateliau.

Stabtelėję, pažvelkime į veidą
scholastikai ir tomizmui, ne tiek
kaip į tėvą ir sūnų, kiek į labai
sutariančius brolius, kurių nėra
reikalo atskirti.

Trumpai — aiškiai, scholas-
tika yra krikščioniškai katalikiš-
koji filosofija bei teologija, jų
metodas ir sistema, kilusi ir iš-
augusi Bažnyčioje ir jos laimini-
mu viduramžiuose. Graikiškojo
mokslo bei filosofijos atsiskleidi-
mas krikščioniškai viduramžių
kultūrai, Platono ir Aristotelio
raštus verčiant į lotynų kalbą,
buvo paskata ir scholasticizmui
atsirasti. Šis pastarasis juk ir yra
susibičiuliavimas tarp mokslo ir
tikėjimo, tarp filosofijos ir teolo-
gijos, netgi — tarp antikinės pa-
gonybės ir viduramžinės krikš-
čionybės. Šiame procese mokslas
sureligintas, filosofija suteolo-
ginta ir vice versa, kad visa atro-
dytų kultūringa, moksliška ir
krikščioniška kartu. Filologijoje
scholastikos prasmė atėjo iš lo-
tyniškųjų žodžių schola (mokykla),
scholasticus (mokytojas) ir scholar
(mokslo žmogus). Titu-
lą scholasticus pradžioje turėjo
tik bažnytinių-katedrinių ir vie-
niolynų mokyklų vedėjai, o vė-
liau tik tie, kurie viduramžių
aukšt. mokyklose bei universite-
tuose dėstė teologiją ar filosofiją.

Pereinant iš filologinės prasmės
į istorinę scholastikos raidą,
ji, kaip dominuojanti, teisingiau
vienintelė sistema ir metodas,
prasidėjo 11-me šimtmečiu, visa
galia išsiskleidžia ir su Tomu pa-
siekia viršūnę 13-me šimtmečiu,
klesti iki 15-jo amž., merdė 16-18
šimtmečiais, atgimsta 19-me am-
žiuje, kurio pabaigoje (1879 m.)
Leonas XIII įkvėpė naujos gy-
vybės neoscholastikos bei neotomi-
zmo pavidalę. Po Akviniečio
„Sumų“ 13 amž. nebėra klaidos
sutapatinti scholastikos ir tomiz-
mo sąvokas, kaip ir nebeskirti
neoscholastikos nuo neotomiz-
mo. Scholastikos teologai-filosofai
skyrėsi daugeliu samprotavimų,
bet nesiskiria (Bažnyčia jiems to
nė neleidžia) pagrindiniuose
principuose. Sistema, tikslai ir
metodas (modus disputandi: pro,
contra, conclusio) beveik nesikeičia.
Scholastika perėmė patristinį
principą, kad protas ir Apiešimas
vienas kitam neprieštarauja („Norint
tikėti, reikia suprasti, ir norint
suprasti, reikia tikėti“ — šv. Augusti-
nas). Tikėjimas ir žinojimas tu-
ri tą patį kilmės šaltinį — Die-
vą, kuris negali būti pasidalinęs.
Scholastikai atmetė arabų Aver-
roes dviejų tiesų (teologinė —
Apiešimo ir filosofinė — Aris-

totelio mokslo) sampratą, kaip
prieštaraujančią sielos ir kūno
vienybės idėjai. Apiešimas,
kaip tiesioginis paties Dievo at-
siskleidimas žmogui, yra aukštes-
nis pažinimo šaltinis, kuriam pro-
tas turi subordinuotis. Iš čia at-
siranda ir teologijos vyresniškum-
as filosofijai, ir anoji kontro-
versinė formulė — filosofija yra
teologijos tarnaitė. Prasmė čia
yra ne tik ta, kad teologija san-
tyky su filosofija pasilaiko sau
teisėjo-sprendėjo teisę-privile-
giją, bet ir ta, kad pastaroji (fi-
losofija) panaudojama Apieški-
mui aiškinti ir teologinėms pro-
blemoms spresti.

Organiskai universalistinėje ir
damiai (vienas Dievas, vienas
mokslas-tikėjimas ir viena teolo-
gija-filosofija) harmoningoje vi-
duramžių kultūroje ne negalėjo
būti didesnių prieštaravimų-ne-
sutarimų. Iš tos dviasios-nuotai-
kos išplaukė ir anuometinė vis-
ką tvarkanti-kontroliuojanti hi-
erarchijos idėja, kuri taip nupur-
to šių laikų žmogų-liberališką de-
mokratą, išsibarsčiusį ir nebe-
jėgiantį būti damiai klusnia vi-
sumos dalelė (vienas žmogus —
pasaulis, vienas balsas — ži-
nojimas, individuali mintis —
protas — tikėjimas), o tik viskam
abejingai indiferentų — skeptikų —
agnostikų.

Pastaroji dviasis su renesansu
bei reformacija pridusino ir
scholastiką-tomizmą, kol 19-me
amžiuje popiežiai su Leonu XIII
priešaky pažadino naujai gyvy-
bei. Nesiklaidinkime, manydami,
kad gal enciklika „Aeterni Pa-
tris“ skelbia naują-pakeistą To-
mą-tomizmą. Visai ne. Neotomi-
zmas yra tas pats senasis to-
mizmas, tik naujai atgimęs. Pats
vyriausiasis jo atstovas Jacques
Maritain (m. 1973 m.) net pykdo
Sauliui Šaukiamas neotomistui, už-
duot tiesiai tomistui vadinamas. Negi
drįsčiau savo didžiajam mokyto-
jui šv. Tomui Akviniečiui kuo-
nors prieštarauti, gal tik šiuo tuo
nesutarti, — sakydavęs Maritain.

Kitas būdingas scholastikos
bruožas yra respektas, didelis
respektas, pirmiesiems Bažnyčios
Tėvams, ypač Augustinui (354-
430). Su jais nedisputuota, o jie
tik komentuoti. Augustinas, kol
Tomas vėliau jį nustelbė, buvo
stačiai Teologu vadinamas, visai
taip kaip Aristotelis turėjo tar-
tum monopolinį Filosofo titulą,
kaip Averroes ir dalinai Petras
Lombardas (plg. jo „Sententia-
rum Libri Quatuor“ 12 amž. vi-
du). Turėjo visuotinai pripažin-
tą Komentatoriaus (vienas Aris-
totelio, kitas Bažnyčios Tėvų) ti-
tulą. Beje, Tomo priešai, dažnai
jį lyg žemindami, vadina jį tik
(genialiu) Kompiliatorium, atseit,
nieko originalaus nesukūrusiu, o
tai yra didele dalimi tiesa, kuri
tačiau Tomo nesumažina. Kas
yra tie autoritetai, kuriuos 11-15
amžių scholastikai respektavo ir
kommentavo. Filosofijoje tokių au-
toritetų, šviesių ir beveik neklai-
dingų (nė Tomas, o jo mokyto-
jas šv. Albertus Magnus tokiu jį
padarė) buvo Aristotelis, ir tik
visai dalinai Plato ir Plotinas,
vien dėl to, kad šv. Augustinas
jais bazavosi ir juos respektavo.
Scholastinėje teologijoje autori-
tetais buvo visa vadinamoji pa-
tristinė teologijos mokykla — su
Augustinu ir kitais Rytų ir Va-
karų Bažnyčios Tėvais: šv. Bazi-
lijus, Klementas Aleksandrietis,
šv. Justinas ir Origenes (keturi

Fra Angelico (italas, 1387 - 1455)

šv. Bonaventūra.

didieji graikiškieji rytiečiai); šv.
Jeronimas, Tertulianus, šv. Au-
gustinas ir šv. pop. Grigalius Au-
dysis (m. 590 mt.) — tai keturi

didieji lotyniškieji vakariečiai. Jie
visi buvo respektuojami, cituoja-
mi ir komentuojami ypač dėl
to, kad patį Bažnyčia liepė tai

KULTŪRINIAI REIŠKINIAI SENDRAUGIŲ STOVYKLOJ

(Atkelta iš 1 psl.)

90, nr. 2 ir 4. o taip pat Cerepni-
no Bagatelles op. 5. Programą
baigė, paskambindama Mozario
Andante iš sonatos op. 576.

Klaustytojas išpujį padarė
ne tik N. Dėdinienės geras. tech-
ninis pasirošimas, bet ir suge-
bėjimas tvirtai, su pilnu įsijauti-
mu interpretuoti pasirinktus kū-
rinius. Nors stoviklinė aplinka
ir nėra dėkinga aukšto lygio
koncertams, tačiau klausantis
Schuberto, ne vienas galėjo pa-
miršti esąs Dainavos Baltuose
Rūmuose, o ne šaunioj koncer-
tų salėj.

Jaumieji: Stončiūtės grafika
ir Kuolo humoras

Tuoju po rečitalio oficialiai bu-
vo atidaryta Danguolės Stončiū-
tės grafikos darbų paroda. Daili-
ninke pristatė vakaro pravedėja
Janina Udrienė. Siltai ir įdomiai
apie savo meną kalbėjo ir pati
dailininkė. Savo meninį lavini-
mąsi pradėjusi dail. Vikt. Petra-
vičiaus studijoje, šiais metais ji
baigė Mundelein kolegiją ir to-
liau žada studijuoti dailę Chi-
cago Meno institute. Dalyvau-
si eilė grupinių parodų lie-
tuvuose ir pas amerikiečius, ši
pavasarij ji surengė daug dėmesio
sulaukusią parodą Mundelein
kolegijoj. O rugsėjo mėn. jos
grafikos darbų paroda vyks Čiu-
rlionio galerijoje.

Dainavoj Stončiūtė išstatė apie
15 litografijų, ofortų ir linoleu-
mų raizinių. Jos darbuose beveik
nematyti pas jaunus dailininkus
dažnai pastebimo blaškymosi ir
mokytojų palikto štampos. Ston-
čiūtė jau turi savo braižą. Nors
dar beieškant optimalaus tech-
ninio sprendimo, jaunoji daili-
ninkė jau pasiekė puikių rezul-
tatų. Jos grafika pasižymi me-
diuojančiu ramumu, tyla. Kom-

pozicinio sprendimo diktuojama
statika kai kuriuose darbuose
yra transformuojasi į santūrų ju-
desį.

Susidomėjimas paroda buvo
didelis — ne tik atidarymo va-
kara, bet ir likusias stovyklos die-
nas salėj būriavosi žmonės, stu-
dijuodami Stončiūtės darbus. Juk
retai pasitaiko tokia proga —
stačiai pačiam parodos viduj gy-
venti tris dienas.

Sekantis vakaras buvo skirtas
poetui Aisčiui. Dr. J. Bogutos
paruoštam skaidrių-magnetofono
montažė (pirmą kartą de-
monstruotame Poezijos pavasa-
ryje, Chicagoje) autentiškai nu-
skambėjo poeto samprotavimai
apie kūrybą, apie jo kelią į poe-
ziją ir į gyvenimą.

Penktadienio jaunųjų literatų
vakare savo poeziją skaitė Živilė
Bilašytė, Teresė Pautienytė ir
Aldona Zailskaitė. Torontietis
Almis Kuolas pralinksmino su-
sirinkusius feljetonu stovyklos
temomis ir studentiškos operos
„libretu“. Vakare negalėjusio
dalyvauti Jurgio Bradūno novelę
apie senuosius Pensilvanijos an-
gliakius paskaitė Rita Neve-
rauskaitė. Magnetofono pagalba
klaustytojai išgirdo taip pat Eg-
lės Juodvalkytės ir Austės Pečiū-
raitės eilėraščių. Jaunuosius kū-
rėjus pristatė ir sumaniai vakarą
pravedė Dalia Stanišienė.

Literatūra artimiau besidomin-
tiems, vakaro poetės nebuvo pir-
mą kartą girdimi vardai. Prisi-
menant, kad jau baigiamas apsi-
prasti su mintimi, jog jaunuos
prozos išeivijoje nebebus, staig-
mena gal buvo Jurgio Bradūno
novelė. Studentų stovyklose nesil-
lankantiems, maloni naujiena
buvo ir Almio Kuolo debiutas.
Prie neabejotino talento ir pa-
kankamo lietuvių kalbos pajuti-
mo dar pridėjus prozininkui bū-

daryti (išskyrus Origeną, 6-me
amž. dėl „kitų“ priežasčių indek-
san įtrauktą). Paskutiniuoju Baž-
nyčios Tėvų sąrašo iš vakariečių
eina šv. Grigalius ir iš rytiečių
šv. Jonas Damaskietis (m. 754
mt.). Nepadarysime didelės klai-
dos, jei scholastikus, išskyrus ne-
bent tik pačius didžiulius, sa-
varankaus ir nepriklausomo
mąstymo sistematikus (šv. An-
zelmas, Canterbury arkivysk.
1033-1109, patį Akvinietį, pran-
cišką Duns Scotus, 1265-1308,
ispanų jėzuitą-teologą Suárezą,
1548-1617, ir dalinai pranciš-
kų generolą - kardinolą šv. Bo-
naventūrą, 1221-1274), pavadin-
sime sistematikais-kompiliato-
riais apskritai.

Beje, čia reikėtų stabtelėti, apsi-
žiūrėjus, kad šiomet švenčiame
taipgi 700 metų sukaktį nuo šv.
Bonaventūros mirties. Būtu ne-
leistinas dalykas šiltu ir geru žo-
džiu, nes labai užtarnautu, ne-
paminėjus ir šio, bene paties di-
žiausio, šv. Tomo rivalo ir am-
žininko, kuris 13-jo amžiaus vi-
dury Paryžiuje sutraukdavo ne-
mažiau gausias studentų-klausy-
tojų mases kaip ir pats Akvinie-
tis. Nemažą jo būta pestuko, kuris
žnaibė Tomą, jam rivalizavo,
kaip ir judvieju (dominikonų ir
pranciškonų) nauji ordinais var-
žėsi-konkuravo. Bonaventūra iki
išrinkimo savojo ordino genero-
lo 1257 m. profesoriavo tame pa-
čiame garstajame Paryžiaus uni-
te, šalia Alberto ir Tomo, dviejų
baltasutanių. Vos tik vienerius
metus pasigėrėjęs kardinoliška
skrybėle, jis mirė Lijono konsili-
jos metu, į kurią turėjo atvykti,
bet staigi mirtis neleido atvykti
ir Tomui. Nagi, ir anapus du di-
dieji varžovai nevisai vienoje
plotmėje pastatyti. Bonaventūra
šventuoju paskelbtas 160 metų
vėliau kaip Tomas, dar vėliau
šeštuoju (Tomas pirmuoju) Baž-

nyčios Daktarų (doctor serafi-
cus) eilėje įrikuotas (1587).

Čia vėl turėsime truputį su-
trukti ir išsiaiškinti kai kuriuos
biografinius dalykėlius, kuriuo-
se lengva pasimesti. Nagi, vidu-
ramžiai turėjo du žymius Bona-
ventūrus, abu teologai-profeso-
riai, abu ordinų generolai ir abu
kardinolai. Skirtumas tik toks,
kad vėlesnysis buvo augustinis,
mirė (nužudytas) 112 metų vė-
liau, yra paskelbtas ne šventuo-
ju, o tik palaimintuoju. Spėjama,
ir tai labai galimas dalykas, nes
tuomet buvo nuncijumi Vengri-
jai ir Lenkijai, kad jis sutuokė
ir apvainikavo mūsų Jogailą su
Jadvygą Krokuvoje 1386 m. Isto-

nijos biografių mėgėjams leng-
va susiklaidinti, nes, bent man,
pavyzdžiui, istorinių asmenybių
tėvų pavardės sunkiausia atsimi-
ti. Tik pasirašęs, tesužinau, kad
pranciškonų Bonaventūro pavar-
dė buvo Fidanza, o augustinijo-
nų — Peraga. Bet kam tai svar-
bu ir kas atsimins. Kas bežino,
kad, pavyzdžiui, šių istorinių as-
menų tėvai turėjo šias pavardes:
šv. Petro — Barjona, šv. Povilo
— Hilel, šv. Dominiškonas —
Guzman, šv. Pranciškaus Ašijie-
čio — Bernardone ir t. t. Iš at-
siminties lengvai iškrinta net ir to-
kių saviškių tėvų pavardės kaip:
— Maironio — Mačiulis, Jakšto
— Dambrauskas ar Vydūno —
Storasta.

DR. VL. BLAŽYS
PLAUCIŲ IR VIDAUS LIGOS
2801 West 63rd Street
Kampus 63-dos ir California
Val.: pirm., antr., ir ketvirt.,
6 iki 7:30 val. vakaro
šešt., nuo 2 iki 3:30 val.
Pagal susitarimą
Ofiso telef. 476-1042
Rezid. tel. Walbrook 5-3048

DR. ANNA BALIUNAS
AKIŲ, AUSŲ, NOSIES IR
GERKLIO LIGOS
2858 West 63rd Street
Valandos pagal susitarimą

DR. K. G. BALUKAS
Akusherija ir moterų ligos
Ginekologinė Chirurgija
6449 So. Pulaski Road (Crawford
Medical Building) Tel. LU 5-6446
8007 W. 83 Pl., Justice, IL, 699-0500
Pirmą ligonius pagal susitarimą.
Jei neatsiliepia, skambinti 374-8012

DR. C. K. BOBELIS
INKSTŲ IR ŠALPUMO TARV
CHIRURGIJA
Tel. — 695-0533
FOX VALLEY MEDICAL CENTER
860 Summit Street
Route 58 — Elgin, Illinois

DR. PETER T. BRAZIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2434 West 71st Street
Val. pirm., ketv. 1 iki 7 popiet,
antr., penkt. 1-5, treč. ir šešt. tik
susitarus.

DR. EDMUND E. CIARA
OPTOMETRISTAS
2709 West 51st Street
TEL. GR 6-2400
Val. pagal susitarimą: pirmad. ir
ketv. 1-4 ir 7-9; antr., ir penkt.,
10-4, šešt., 10-3 val.
Ofs. tel. 735-4477 Rez. PR 6-6960

DR. E. DECKYS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
Specialybė — Nervų ir
Emocinės Ligos
CRAWFORD MEDICAL BUILDING
6449 So. Pulaski Road
Valandos pagal susitarimą
Rezid. tel. — GI 8-0873

DR. W. M. EISIN-EISINAS
AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS
GINEKOLOGINĖ CHIRURGIJA
6132 So. Kedzie Ave., WA 5-2670
Valandos pagal susitarimą. Jei ne-
atsiliepia, skambinti: MI 2-0001.

DR. A. B. GLEVECKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė Akių Ligos
3907 West 103rd Street
Valandos pagal susitarimą

DR. JANINA JAKŠEVIČIUS
JOKSA
VAIKŲ LIGOS
2656 West 63rd Street
Pirmad., antr., ketvirt., ir penkt.
nuo 12 iki 3 val. ir nuo 6 iki 8
val. vak., šeštad. nuo 1 iki 4 val.

DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 West 63rd Street
Val.: kasdien nuo 1-4 p. p. ir
6 iki 8 v. Trečiad. ir šeštad. uždaryta

DR. F. V. KAUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1407 So. 49th Court, Cicero
Val. kasdien 10-12 ir 4-7. Trečiad. ir
šeštad. tik susitarus.

DR. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1448 So. 50th Avenue, Cicero
Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vak.
Išskyrus trečiadienius.
Šeštadieniai 12 iki 4 val. popiet.

DR. J. J. SIMONAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Adresas: 4255 W. 63rd Street
Ofiso tel. RE 5-4410
Rezid. GR 6-0617

DR. V. TUMASONIS
CHIRURGAS
2454 West 71st Street
Val.: pirm., antr., ketv. ir penktad.
2-5 ir 6-7 — iš anksto susitarus

DR. ONA VASKEVIČIUS
(VASKAS)
GYDYTOJA IR CHIRURGE
6648 South Albany Avenue
Val.: Pirmad. 6-8 p. p. antrad.
2-5 p. p. penktad. ir šeštad. 2-4 p. p.
Kitom dienom tik skubiu reikalu
susitarus.

DR. F. G. WINSKUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3107 West 71st Street
Valandos: 1-6 val. popiet.
Treč. ir šeštad. pagal susitarimą

DR. PETRAS ZLIOBA
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
6449 So. Pulaski Road
Ofiso tel. 767-2141; namų 636-4850
Val.: pirm. antr. ketv. 2-5 ir 6-8,
penktad. 2-5, šešt. pagal susitarimą

DR. WALTER J. KIRSTUK
(Lietuvius gydytojas)
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3925 West 59th Street
Val.: pirmad., antrad., ketvirtad. ir
penktad. nuo 12-4 val. p. p. 6-8
val. vak. šeštad. 12-2 val. p. p. o
trečiad. uždaryta

DR. IRENA KURAS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
KIDIKŲ IR VAIKŲ LIGŲ
SPECIALISTE
MEDICAL BUILDING
7156 South Western Avenue
Valandos: Kasdien nuo 10 v. ryto iki
3 v. popiet. Trečiad. ir šeštad. nuo
10 v. ryto iki 1 v. popiet.

DR. J. MEŠKAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
SPECIALYBĖ VIDAUS LIGOS
2454 West 71st Street
(71-os ir Campbell Ave. kampas)
Val.: pirmad., antrad., ketv. ir penkt.
nuo 3 iki 7 val. p. p.
Tik susitarus

DR. ROMAS PETKUS
AKIŲ LIGOS — CHIRURGIJA
Ofisai:
111 N. WABASH AVE.
4200 N. CENTRAL AVE.
Valandos pagal susitarimą

DR. FRANK PLEČKAS
OPTOMETRISTAS
(Kalba lietuviškai)
2618 W. 71st St. — Tel. 737-5149
Tikrina akis. Pritaiko akinius ir
"contact lenses".
Val. pagal susitarimą. Uždaryta treč.

DR. LEONAS SEIBUTIS
INKSTŲ, PUSLIES IR PROSTATO
CHIRURGIJA
2656 W. 63rd Street
Val. antr., nuo 1-4 popiet.
ir ketv. nuo 5-7 vakare

DR. J. J. SIMONAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Adresas: 4255 W. 63rd Street
Ofiso tel. RE 5-4410
Rezid. GR 6-0617

DR. VYT. TAURAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika ir moterų ligos
Ofisai ir rez. 2652 W. 59th St.
Tel. PR 8-1223
Ofiso val.: Pirm., antr., treč. ir
penkt. nuo 3 iki 4 val. ir nuo 6 iki 8
v. v. šeštad. 2-4 val. popiet. ir kitu
laiku pagal susitarimą.

DR. V. TUMASONIS
CHIRURGAS
2454 West 71st Street
Val.: pirm., antr., ketv. ir penktad.
2-5 ir 6-7 — iš anksto susitarus

DR. ONA VASKEVIČIUS
(VASKAS)
GYDYTOJA IR CHIRURGE
6648 South Albany Avenue
Val.: Pirmad. 6-8 p. p. antrad.
2-5 p. p. penktad. ir šeštad. 2-4 p. p.
Kitom dienom tik skubiu reikalu
susitarus.

DR. F. G. WINSKUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3107 West 71st Street
Valandos: 1-6 val. popiet.
Treč. ir šeštad. pagal susitarimą

DR. PETRAS ZLIOBA
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
6449 So. Pulaski Road
Ofiso tel. 767-2141; namų 636-4850
Val.: pirm. antr. ketv. 2-5 ir 6-8,
penktad. 2-5, šešt. pagal susitarimą

SKIRGAILINIO LIETUVIO GODOS

(Atkelta iš 3 pusl.)

dejavimai. Raila jam primena, kad "tenai apačioj, žemiau dangorėžių, toli, toli, vyksta retai regėta egzistencinė įtampa dėl mūsų tautos likimo, sukrečianti dvasią ir deginanti gyslas. Vyksta kova tarp vergijos žnyplių ir laisvės idealų, tarp tautos naikimo ir jos gyvybės stangrumo. Mūsų tauta vaidina gyvenimą ir mirtį labai sudėtingame spektaklyje, labai reikšmingu laiku (dabar), daug nesudaužęs pirmųjų stabų, trauko nesutruko nelaisvės pančių..."

Ši tema nėra nepaprastai nauja. Bet ji yra lietuviška ir visuotinė ir netrukus gal dar bus pasaulinė.

Skundās, kad "mūsų pačių kai kurie emigrantai rašytojai patriotizmą pradeda laikyti nereikalingu tuščiažodžiavimu, netinkamu ir žalingu kūrybos objektu ir labiau vertina estetizmą bei "amžinas, transcendentines problemas", kad "gaivališka išsiveržė laisvės kovotojų sąjūdis Tėvynėje šaukėsi išbėgusių rašytojų ir menininkų tautos ir paramos, bet jos negavo" pasikartoja daugely knygų vietų.

Nenuostabu, jei Railai užkliūva Radausko poezija, "savotiška tuo, kad ji stengiasi maždaug nieko deklaratyviško nepasakyti, nieko nepiršti, nieko negirti, ir nieką neskatinanti, su didžiausiu abejingumu žvelgti į visas problemas ir jei kada surizikuoja kokį vertybių vertinimą, tai tik atsukant į jas labai santūrios ironijos prožektorius".

Nors kitur Raila aiškina, jog svarbiausiu dalyku yra tai, kad kūryboje praskambėtų pilnas žmogus, jam sunku sutikti, kad Radausko kūryba turi teisę skambėti "nuosavam eteriniam lauke". Užtat jis sušunka: "Ne, ne, niekaip negalima užmiršti Krūmino baladžių! Jos yra žavios, nemirtingos, ir vienos iš brandžiausių, ką turėsim su išgyvenimu pasiskaityti mūsų poezijoje ir kitiems persakyti".

Tokie dalykai suprantami. Beveik neišvengiami, kai skubama atsilipti apie knygą dienraštyje ar savaitraštyje. Dienos nuotauku poveikį. Nelaimė Raila kartais užsisėda ant kurio nors poeto. Taip, nors jis įžangoj sakosi "ven-gias mokytis rašytoją rašyti, dailininką tapyti ar aktorį vaidinti", jis išvadina Nykos-Niliūno "Orfejų medžio" baltasias eiles diletančiškai filosofinėm "simfonijomis", "gelžbetonine proza", ir rašo:

"...Tai pavojaus signalas mūsų moderninė poezijoje, ypač Nykos-Niliūno aplinkoje. Neabejojau, kad jis nepatenkintas juoksis ir manęs joku būdu nepaklausys, bet su didžiausiu nuširdumu norėčiau suukti: Mielasai, siųsk velniop tas taip sunkias filosofuojančias simfonijas ir kakofonijas, sonatas ir fanfaronatas, elegijas ir šveplegijas, o taip pat visas discobolas, velnibolas ir infernabolas..."

Nieko doro iš to neliks! Tai nuobodūs dalykai poezijoje! Ir nuobodžiausias skaitytojų".

Tiesa tuoj po to Raila entuziastingai atsiliepią apie eilėraščių "La Baigneuse" ir išvardina dar visą eilę kitų rinkinio eilėraščių, kurie jam patiko. Ironiška tik tai, kad visi tie eilėraščiai gerokai giminio Radauskui skambėsio.

Kadangi iki šiol pasirodė tik pirmas "Paguodos" tomelis, nelengva susikurti pilną vaizdą apie Railą kaip kritiką. Galima mufauti iš leidinio "Lietuvių literatūra svetur", kad, bent vienu metu, jis rašė nemažai. Ar tos recenzijos ir straipsniai tilps kitose Akimirkinių kronikose, nežinia. Nežinia taip pat, ar išvysim jo pasisakymus apie eilės rašytojų bei poetų (sakysim, Skėmos, Mackaus, L. Sutemos) kūrybą, ir kokio jie bus pobūdžio. Jau rašiny apie Radauską, Raila rėžia ilgą lanką, užsiplepėdamas

apie Rozalimo valsčių, kol keltais sakiniams prisipažįsta, kad neypatingai jį žavi tos eilės, kur nesigirdi Daugvenės ajarų šlamė-jimo ir riebių, geltonų lytų al-savimo". Nemažiau jis mus nuvilia savo atsipalaidavimo mane-rais, kuriuos panaudojo A. Gus-taičio "Ir atskrido juodas varnas" atveju.

Išbaigėsiu, brandžiausiu rašiniu "Paguodoj" yra kalba, pasakytą V. Alanto minėjime Chicagoj, 1972m. — "Nueik, kaip karalienė..." Autorius padaro tikrą "tour de force", sėkmingai iš-vengdamas pertempimų, patosio ir kitų panašių dalykų, beveik neišvengiamų tokiom progom. Jis tačiau neužglosto V. Alanto kūrybos trūkumų, dažnai jas apsa-kydamas santūriai, bet tiksliai žo-džiu. Savo struktūrą, slinktimą ir vidinę šilumą šis rašinys tikrai sužavi skaitytoją.

Paskutiniai knygos skyreliai šiek tiek primena Aisčio "Apie laiką ir žmones". Tai kupini draugiškumo prisiminimai apie sutiktus žmones, o kartais ir tolimę prieitį. Jie gerai užsklen-džia knygą, kuriai nestinga nuo-taiku įvairumo, tonacijų kaitos, taiklaus, pašaipaus žodžio, žo-džio, — spalvingumo. Nieko ste-bėtino, kad knyga jau spėjo su-silaukti palankaus dėmesio skaitytojų tarpe.

Baigiant liktų užsiminti apie kelias smulkmenas, man pasirodžiusias netikslumais. Zaisdamas kaip katė su pele polemikoje su Margiu Matulioniu, Raila kažko-dėl randa reikalo pasigirti:

"Žinojom mes ir Thomas Mann'ą ir James Joyce, ir Ernest Hemingway, ir ne tik tuos var-dus linksniuodavom, bet ir pas-kaitydavom juos vertimuose".

Bala nematė Thomas Mann'o. Jo romanas "Buddenbrooks" tik-rai buvo išverstas. Bet leiskit man suabejot, ar bent dešimt žmonių toj ikonoklastų karto-j (1925-31) Lietuvoj buvo ką gir-dėję apie J. Joyce ir net Hening-way'u. Nebent buvo matę filmą "Sudiev ginklams" su Gary Cooper'iu.

Kitoj vietoj rašoma: "Bolševikinės kritikos geriausiu laikomas Cvirkos romanas "Žemė maitintoja" buvo iš kar-to sutiktas prieštariu, kad jame esama plagiatų žymių iš pran-cūzų rašytojo Romain Rolland'o "Colas Breugnon" romano. Pats to romano neskaityęs, nieko negalėčiau pasakyti..."

Sakyčiau, čia susipainiojama romanuose. "Colas Breugnon", atrodo, bent tuomet taip buvo įtartinėjama, turėjęs įtakos Cvirkos romanui "Meisteris ir sūnūs". Tie patys piktai žmonės aiškino, kad "Žemė maitintoja" Cvirkai bus įkvėpus Pearl Buck "Geroji žemė". Pagaliau geriausiu Cvirkos romanu jį laikė ir laiko ne vien bolševikinė kritika, bet daug skaitytojų. Tada ir dabar.

Teatriniai laiškai iš Europos (6)

Klasikų susišaudymas Muencheno scenose

ALGIRDAS LANDSBERGIS

Muenchenas, birželio mėn.

Nuo Muencheno klounų žengiam prie vietinių klasikų. Kaip su jais čia elgiamasi: ar jie šlerpia košele, senelių namuose, ar paversti statulomis, ar išprausti ir džynsus, verčiami šokti dabartinius šokius? Klasikai gi tie neabejotini. Nors Muenchene gera proga pasižiūrėti vokiečių ir austrų dramaturgų, kurie retai teišklaysia iš Vokietijos — Austrijos ar Vidurio Europos parapijos (Sternheim, Schnitzler, Raimund, etc.). Klasikų karūnas dvi tik du: I. W. Goethe ir Bertolt Brecht. Geru sutapimu, jų abiejų veikalai — "Faustas" ir "Trijų grašių opera" — surėmę nugaras Residenz teatro repertuare. O skersai gatvės, Kammerpiele scenoje, rodoma už Vokietijos ribų retai pasirodanti Brecht'o ankstyva drama, "Skerdyklų šventoji Joana" (Die Heilige Johanna der Schlaechterhoefe), vykstanti — čikagiskiai, išstempkit ausis — Chicagos skerdyklose. Taip iš Muencheno dangaus ant teatrinio keliautojo ima snigti klasikinė mana.

O statyt tuodu klasikų Vokie-tijoje nelengva. Abudu, kaip pas-kendę laivai, apaugę dau-giasluoksniais teorijos moliuskais, filosofijos kriauklėmis. Kas negirdėjo "faustiškojo žmogaus", "faustiškosios civilizacijos" ter-minų? O kur dar tomai paties Brecht'o teorijų? Ką daryt, kad vaidinimai naujai suskambė-tų? Kad jie pasiektų žiūrovą pro-citātų mišką.

"Fausto" režisierius Michael Degen nutarė pažvelgti į dramą iš įdomaus taško, pabrėžti me Goethe — filosofą, ar Goethe — poetą, bet Goethe — teatro di-rektorių. Jo požiūrį puikiai įku-nijo dekoratorius Roman Weye, kurs ant Muencheno scenos, tar-si didžiulį korį, pastatė senojo Weimaro teatro repliką kiauro-mis ložomis. Taip viduramžinių spektaklio scenovaizdį perkerta, "komentuoją" vėlyvo 18-to šimt-mečio teatrinė erdvė, iš kurios apie vaidinimą kalba Teatro Di-rektorius, dangiškos būtybės ir kt. Vėl turime reikalo vaidi-nimo — vaidinime — vaidinime modelių: "Fausto" viduramži-

nį turinį seka būtybės iš Weima-ro teatro, juos abu seka žiūrovai Muencheno teatre. (Kas seka juos?) Vyksta nuolatinė akista-ta, nuolatinis dialektinis pervers-tinimas. Šis modelis įdomiai per-sodinamas ir pačiom spektaklio struktūron — veiksmas vyksta vi-duramžiuose, bet fantastinės sce-nos, kaip Valpurgijos naktis, i-vilkotos į 18-tojo šimtmečio rū-bus. Tuo būdu užmenama, kad tai paties Goethe's ir jo laikme-čio slogučiai. (Spektaklis žymiai įdomesnis už prieš kokį tuziną metų New Yorke besilankiusią Hamburgo teatro versiją su apy-nuogė scena ir nesudėtingu po-žiūriu).

Tokiai drasiai užmačiai įgy-vendinti reikia ypatingų aktorių. Hans Korte sukuria savitą Mefis-tą, visai skirtingą nuo amžinatil-sio Gustaf Gruendgens'o (Ham-burgas) aristokratiškos gyvatės, elegantiško šliužo. Korte's Mefistas vulgarus, primenantis ant-raeilį gengsterį, žiūrintį į pasau-lį, kaip į nusibodusį pornografi-nį filmą, niekad nepamiršantis, kad jo galia ribota. Bet scenon įžengia Ulrich Haupt, ir spektaklio ašis susverdi: jo Faustas pil-kas, monotoniškas, vieninteli-matavimas. Pusiausvyrą da-linai teatstato Gretutė (Mar-garita?), Gaby Dohm, aprėpianti ir apvaldanti plačiąją savo vaidmens skalę, nuo santūrumo bei tyrumo iki pamišėliškos aist-ros pabaigoje.

Ir šiame spektaklyje vyksta a-biejų klasikų varžybos. Dramos tekstas Goethes, bet pastatyme ryški Brecht'o dvasia. (Kokia di-džiulė Brecht'o įtaka, kad "Fau-sto" recenzijose net nerandama reikalo ją paminėti). Tikroviškų detalių (rūbų, baldų, padargų) ir simbolinės visumos junginys yra būdingai brechtiškas. Gretutė — Gaby Dohm beveik visą savo vaidmenį — iki baigmini-nio "sprogimo" — kuria brech-tišku metodu, ji nesistengia mū-sų stasislavskiškai įtikinti, kad ji yra Gretutė, bet išlaiko atstumą tarp savęs ir Gretutės personažo, lyg ji žiūrovams sakytų: aš esu Gaby Dohm, aktorė, ir štai kaip aš kuriu Gretutės personažą.

Fausto (Ulrich Haupt) ir Valentino (Christian Kohlund) dvikova.

Faustas (Ulrich Haupt) ir Gretutė (Gaby Dohm).

Goethe su Brechtu susišaudo ir skersai gatvės. "Zwei Seelen wohnen, ach, in meiner Brust" (Dvi sielos, ak, manoj krūtinėj glūdi), sušunka Faustas Residenz teatre. "Zwei Seelen wohnen, ach, in meiner Brust", Goethe pasiepdamas ataidi kailiniuotas milijonierius Brecht'o "skerdyklų Joanoje", Kammerpiele scenoje. Fausto lūpose — tai žmogaus amžino dvilypumo išraiška; Brechtui ta frazė tereiškia kapi-talistų triuką, "divasiškumą" pri-dengiamą nuoga godybė. Sek-damas tą aidą, pereinu gatvę bi-lietų, bet ir čia atsimušu kaktą į Brecht'o galybę: bilietai išpar-duoti visai mano miuncheninei savajtei. "Skerdyklų Joana", pje-sė iš dogmatiškiausio Brech-to kūrybos tarpsnio, čia dar pri-pildo sales. Eibė kritikų, profesorių, recenzentų tebekartoja Brecht'o dogmatiškiausias teo-rijas, nuo kurių jis patsai nutolo

(ypač po 1940-ųjų metų), kaip amžinas Korano tiesas, ar kaip pirmininko Mao nekintančios išminties perlus.

Kaip vokiečių scenoje pastatyt "Trijų grašių operą", po-puliariausią Brecht'o veiklą, ku-rio kiekvienas sakinyš apraizgy-tas bent keliomis moksliškėmis studijomis? Residenz teatro va-dovybė nutarė išspręsti tą pro-blemą, pasikviesdama vokie-čių kalboje sunkiai besusigaudan-tį pašalietį, šiuo atveju jauną amerikiečių režisierių Martin Fried'ą. (Teatriniam keliauto-jui laimė šypėti iš kasos lange-lio — jis gauna paskutinį bilie-tą į Fried'o spektaklį). Fried'as, neapsunkintas visų tų teutoniš-ku studijų багаžo, pastatė "Tri-jų grašių operą" kaip greitą ir nekomplikuotą Broadwayaus muzikinę komediją. Bet ir jis

(Nukelta į 5 pusl.)

Brecht'o "Gerasis žmogus iš Sezuano" Landshuto teatre.

Martin Fried režisuoja vokiečių aktorius "Trijų grašių operai".

STANDARD FEDERAL... FINANCIAL FRIEND OF THE FAMILY

7½% CERTIFICATE ACCOUNTS*
\$5,000 Or More 4 Year Maturity
YIELD INCREASES TO 7.90%
on interest accumulated for 1 yr.
YEARLY

6¾% CERTIFICATE ACCOUNTS*
\$1,000 Or More 30 Month Maturity
YIELD INCREASES TO 7.08%
on interest accumulated for 1 yr.
YEARLY

5¾% CERTIFICATE ACCOUNTS*
\$1,000 Or More 90 Day Maturity
YIELD INCREASES TO 6.00%
on interest accumulated for 1 yr.
YEARLY

*A substantial interest penalty is required for early withdrawal.

STANDARD FEDERAL SAVINGS
4192 Archer Avenue (at Sacramento)
Chicago, Illinois 60632 — 847-1140

7% CERTIFICATE ACCOUNTS*
\$1,000 Or More 4 Year Maturity
YIELD INCREASES TO 7.35%
on interest accumulated for 1 yr.
YEARLY

6½% CERTIFICATE ACCOUNTS*
\$1,000 Or More 1 Year Maturity
YIELD INCREASES TO 6.81%
on interest accumulated for 1 yr.
YEARLY

5¼% PASSBOOK SAVINGS
Interest Paid to Date of Withdrawal
YIELD INCREASES TO 5.39%
on interest accumulated for 1 yr.
YEARLY

STANDARD FEDERAL SAVINGS
Celebrating our 65th year
Assets over \$200,000,000.00
Reserves over \$18,000,000.00
Member Federal Savings and Loan Insurance Corporation

Filomena sako...

KAS NETAUPO ATEIČIAI, TAS NEŽIŪRI Į SVIESESNĮ IR TINKAMESNĮ GYVENIMĄ.

Socialinis apdraudimas yra per mažas pragyvenimui. Augšti nuošimčiai mokami Chicago Taupymo bendrovės pridėjus prie Social Security, suteiks jums ramias dienas jūsų senatvėje, 5.25% ant pa-

prastų knygučių, ir iki 7.5% ant certi-fikatų.

Šį metų Chicago Taupymo bendrovė švenčia Aukstinį Jubi-lėjų ir turi laimėjimui - kelionę į Hawaii, Disneyland, Las Vegas ir daug kitokių laimėjimų. Atsilankykite.

CHICAGO ★★★★★

savings and loan association

6245 south western avenue 476-7575

(Atkelta iš 4 pusl.)

nepasitenkimo publikos palinksimui. Iš 19-to šimtmečio Anglijos jis nukėlė veiksmą į 1930-ųjų metų Ameriką. Kartu vėžio elektrinė kėdė, karalienės karūnavimas — prezidento laidojimas. Neišvengiamai net ir Watergate ("Wassergasse") salės. Kažin ar Brechtas dėl to nusiskystų; juk ir jis pats radikaliai pakeitė pirmąjį (18 a.) "Trijų gražių operos" modelį. Svarbu, kad scenoje iš to sukuriamo gimto "spektaklio" su Niksono galva, karalienės Viktorijos stuomeniu, ir Chicago gėgėstorių kojomis. Atkelta matyti, kad dabartis užkarta ant Brecht'o teksto ne kaip režisieriaus ypatingos vizijos išdava, o siekiant automatiško "gimimo" ir "aktualumo".

Lėktuvus ruošiasi pakilti į kitą teatrinį miestą, Londoną. Toliau triukšmas lauke. Ar tai ne Brechtas vartosi savo karste, tolimose Berlyno kapinėse. Išivaizduokit, aš, revoliucionierius, griovėjas ir naujintojas, klasiko statulos vaidmenį? Ir aš nebegaliu nuvažiuoti visų tų kritikų ir profesorų, kurie dengia mane sluoksniais savo nuosėdų, kaip paukščiai statulas, stovinčias mano Augsburgio vaikystėje!

Goethe nusispyso savo karste ir sušnabžda: O tu patsai, ar visai dėl to nekaltas? Prisimeni, ką aš kadais sakiau apie mūsų tautiečius:

"Vokiečiai yra šiaip puikūs žmonės! Bet su savo giliomis mintimis ir idėjomis, kurių jie visur ieško ir kurias jie visur įgrūdą, jie pernelyg apunkina gyvenimą."

Joks meno kūrinys nėra laisvas nuo savo visuomenės ir kokios nors ideologijos, sušunka Brechtas.

"Jie nuolat klausia manęs, kodėl idėja aš mėginu įkūnyti savo 'Fauste'? Lyg aš patsai tai žinočiau ir galėčiau išreikšti. Kaip poetui, man buvo svetima mintis siekti kokių abstraktybių įkūnijimo."

Brechtas išsžioja atsiakinti, bet lėktuvas jau už Vokietijos ribų.

Nijolė ir Jonas Dėdinai, Juozas Laučka ir Pranas Baltakis po Nijolės Dėdiniės reikalingo atveitininkų sėdėdžių stovyklos, Dainavos.

Kultūrinė kronika

STUDENTŲ ATVEITININKŲ SIEMETINĖJE STOVYKLOJE

Tradicinė studentų atveitininkų vasaros stovykla šiemet vyks nuo rugpjūčio 25 d. iki rugsėjo 1 d. "Assemble of God Camp", P. O. Box 83, Big Prairie, Ohio 44611. Kaip rengėjas savo informaciniame lapelyje sako, stovykloje bus progų smagiai padraugauti, rimtai susimastyti ir smarkiai pasportuoti.

Kasdieninėje stovyklos darbotvarkėje jau rikiuojasi šios pasakaitos: dr. Petro Kisieliaus, Atveitininkų federacijos vado, žodis; kun. A. Tamošaičio, SJ, "Jacques Maritain"; Henriko Nagio "Pokario lietuvių literatūros raida ir šandieninė situacija"; V. Kolyčiaus "Karizmatiniai sąjūdžiai"; dr. A. Razmos "Lietuviškos veiklos finansavimas"; Danguolės Stončiūtės "Išėjimo dailininkų apžvalga"; Vyto Naručio "Pagrindinės mintys A. Maceinos knygos 'Krikščionis pasaulyje'"; Dainos Kojelytės "Informacijų rinkimas"; Viktoro Nako "Apie BATUN veiklą"; G. Procutos "Tautybų problema Sovietų Są-

jungoje". Bus pristatytos ir plačiau išnagrinėtos dar šios temos: Krikščioniškasis humanizmas; Sovietinė etika ir Krikščionybė; Jaunimas laisvinimo darbe; Avangardas — literatūra, muzika, teatras — išėjimoje ir Lietuvoje.

Atskiruose simpoziumuose detaliau aptartos ir išnagrinėtos bus dar šios temos: Religija ir politika, krikščionio pareigos, krikščioniškoji etika, Bažnyčios vaidmuo; Literatūros dialogas su žmogumi, su tauta, su pasauliu; Humanizmas — mūsų laikų problema; Karizmatiniai ir pentakostiniai sąjūdžiai; Ispūdžiai iš keliųjų į Lietuvą.

Taipgi stovyklautojai turės progos bendrai padirbėti vienoj ar kitoj jų mėgiamoj srity, todėl daug kas bus aptarta atskiruose būreliuose: teologijos, dainavimo — folkloristikos, tapybos, literatūros, radijo, filmo ir fotografijos, rankdarbių, "ballroom dancing", šachmatų ir kitokio sporto.

Keletą dienų stovyklos svečių bus poetas Henrikas Nagys. Jis čia skaitys paskaitą, praves simpoziumą literatūrinėmis temomis ir skaitys savo kūrybą stovyklos literatūros vakare, kuris didžiąja dalimi ir skirtas Henriko Nagio poezijai.

SANTARIEČIŲ SĄSKRYDIS TABOR FARMOJE

Kaip ir kasmet, Santaros Šviesos federacijos suvažiavimas šiemet vėl įvyks Tabor Farmoje, Sodas, Michigan, rugpjūčio mėn. 5-8 d. Suvažiavimo programoje matyti šios pasakaitos: Vytauto Kavolio "Struktūra, antistruktūra ir emblemiškos motinos"; Algio Mickūno "Istorijos supratimas dabartinėje Europos galvoje"; Vyto Duko "Socialistinis turinys lietuvių romane"; Astos Banionytės "Mažųjų tautų problemos"; Aleksandro Štromo "Visuomeninė opinija ir teisėtumo problemos Sovietų Sąjungoje"; Kęstučio Girmiaus "Abortas, Sigita Gėda ir pasekmės"; Mykolo Drugos "Prasmė, kalba ir pasaulis".

Šalia sumintų paskaitų suvažiavime bus daug ir kita ko: literatūros kritikų seminarą praves Kostas Ostrauskas, Romas Sležas rodys skaidres iš jo kelionės Lietuvon ir demonstruos radijo programas, paruos tas Bostono universitetui, bus pasnėkesys su rašytoju Leonu Lėtu, Laima Rastenytė, Romas Kinka ir Darius Lapinskas pristatys šikėmos dramų moteris, o Daivos Matulionytės fleitų ansamblis grois lietuvių liaudies ir baroko dainas, vyks Jono Dovydeno foto paroda.

Suvažiavimo literatūros vakare dalyvaus šie rašytojai: Zivilė Bilaišytė, Kazys Bradūnas, Eglė Juodvalkytė, Marius Katiliskis (skaitys aktorius Leonas Barauskas), Leonas Lėtas, Kostas Ostrauskas, Austė Pečiūraitė ir Liūnė Sutema.

Nauji leidiniai

• ŽMONĖS IR ŽODŽIAI. Tokiu pavadinimu neseniai Vilniuje Minties leidykla išleido mažo formato 221 psl. knygėlę. Ją sudarė Bronys Savukynas, redagavo J. Kardelytė, meninis redaktorius Vilijus Jukūnas, techn. redaktorius B. Sodaitytė, korektorės V. Šerbavičiūtė, I. Bumelytė; redakcinė kolegija: Jonas Kabelka, Kazys Ruzavinas, Arnoldas Pirockinas, Aldona Pupkis, Algirdas Sabaliauskas, Zigmantas Zinkevičius; dailininkė Irena Batiniene.

Turiny: daug naujų žodžių, tarmės, vardai, pavardės, kalbos mokslo dalykai. Pasisakoma prieš per didelį ir dažnai klaidingą prasme žodžių laudis, liaudiškai ir pan. vartojimą. Vieton žodžio liaudis patariama sakyti ir rašyti žmonės, tauta, dirbantieji. Atskirama žodžio buožė kilmė, kuris dabar esąs vartojamas pasiturintiems ir šykštuoliams pašiepti.

Mums, tautinių ir valstybinių požiūrių, yra įdomiausia knygos dalis "Lietuvių tarmės už respublikos ribų". Tai ypatingai daug pasakantis straipsnis apie lietuvių gyvenamas sritis Gudijoje ir jų tarmės. Rašoma, kad tarmės esančios užsilikusios iš gana senų amžių. Nors trumpai, lietuvių gyvenamas ar gyventas vietas čia paminėsime. Breslaujos rajone lietuviškai kalbančių daugiausiai esą apie Apsą, Peleką, Pliaustą, Vidžius, Rimšę, Pastovių rajone: apie Kazėnus, Pastovius, Kamojų, Lentupį, Adutiškį. Varenavo rajone: apie Varenavą, Benekonus, Kaplėliškius, Armoniškius, Žižmūnus, Asavą, Rodūną, Pelesą, Eišškes, Ditvą, Dubičių, Dočiškes, Radžiūnus, Kivonis, Bieliūnus. Šiaurės Gardino rajone: apie Pariečę, Pervalką (Hožą), Grandyčius, Černuchą ir kt. Gervečių apylinkė, kur yra įstisai lietuviškų kaimų. Vyvijos rajone: apie Lazūnus, Dieveniškės, Ščiūno rajone: Naujų Giemnykų kaimas. Žietelos apylinkė: Be to, Orchos, Borisovo, Polocko, Vitebsko ir kt. rajonuose. Ši studija rodo, kad didelė lietuvių tautos dalis palikta Gudijoje, kai okupantas pravedė sieną tarp jos ir Lietuvos. Gi 1970 m. gyventojų surašinėjime parodyta, kad Gudijoje gyvena tik 8,092 lietuviai. (E.)

TECHNIKOS ŽODIS, 1974

m. Nr. 1. Leidžia Amerikos lietuvių inžinierių ir architektų sąjungos Chicago skyriaus Techninės spaudos sekcija. Vyr. redaktorius — V. Jautukas, 5859 S. Whipple Ave., Chicago, Ill 60629. Techniniai redaktoriai — J. Slabokas, Administruoja J. Sakalas, 7025 S. Rockwell St., Chicago, Ill.

LIETUVIS DAŽYTOJAS 4612 S. Paulina St. (Town of Lake)

Dažo namus iš lauko ir iš vidaus. Darbas garantuotas. Nuo 5 iki 8 val. vak. skambinti YA 7-9107

STASYS ŠAKINIS

KONCERTINĖS YPATINGAS GITARAS IR KANKLES DARO PAGAL UŽSAKYMĄ IR TAIŠO STYGINIUS MUZIKOS INSTRUMENTUS

KVIRINAS RUNIMAS 4914 W. Cermak Rd. CICERO, ILL. 60650 Tel. — 652-3200

60629. Metinė prenumerata \$6.00, studentams — \$2.00. Žurnalas išleina kas trys mėnesiai.

Šiame numeryje apie senąjį Vilniaus restauravimą ir sostinės dabartinę architektūrą rašo arch. Alfredas Kulpa - Kulpavičius. Vytautas Pescekas prisimena Lietuvos sklandymo veteraną Bronių Oškinį, grafinis ilinikių suradimas plieno sijoms prie įvairaus apkravimo nagrinėjamas dr. Stasio Juzėno, Jonas Duncia praplečia mūsų technikos terminų žodyną, aptardamas atitinkamą leidinį, pasirodžiusį Lietuvoje, Vytautas Vintartas kelia lietuvių inžinierių ir architektų metraščio reikala, G. J. Lazauskas atsako į klausimą: ar inžinieriai moka rašyti?, V. Petraitis teikia techninę apžvalgą, mūnini mirusieji ir sukaityvininkai, plati inžinierių bei architektų gyvenimo ir veiklos kronika. Žurnalas gausiai iliustruotas.

VERDI PARODA

Ryšių su ketvirtuoju tarptautiniu Verdi kongresu, Chicago miesto centriniuose bibliotekos rūmuose rugsėjo mėnesį bus paroda eksponatų, susietų su kompozitorium Verdi.

MIRĖ AIRIŲ RASYTOJA

Kate O'Brien, 76 m., airių rasytoja ir dramaturgė, mirė Londone.

WAGNER & SONS

Typewriters, Adding Machines and Checkwriters
Nuomos — Pardoda — Taiso
NAUJOS NAUDOTOS
Virš 50 m. patikimas patarnavimas
5610 South Pulaski Road
Phone — 581-4111

DAŽAU

LANGUS, BEI GARAZUS IŠ LAUKO
Nebrangiai
436-7041

MARQUETTE PHOTO SUPPLY

REIKMENYS FOTOGRAFAMS IR MĖGJAMAS

Daug sutaupysite pirkdami šiuos įvairių firmų foto aparatus bei jų reikmenis. Pasinaudokite patogiu planu atidedant pasirinktus reikmenis ypatingai progai. Pilnai užbaigtų foto nuotraukų aptarnavimas. Atidara pirmą ir ketvirtą vakarais iki 9 val.

3314 West 63rd Street
Tel. Prospect 6-8998
Chicago, Illinois, 60629

ROOSEVELT PICTURE FRAME COMPANY

Manufacturers

Rankomis išpauštyti pavelkai rėmai, pritaktinti pavelklams ir skelbimams, rėmai — metalu aplieti rėmai.
2400 So. Oakley Ave., Chicago
Tel. Virginia 7-7258-59

EKSKURSIJOS Į LIETUVĄ

Išvyksta: lapkričio 22 dieną (Vilnius, Leningradas) — grįžta — lapkričio 30 dieną

KAINA TIK \$625.00

Dar yra likusių vietų sekančiose grupėse:

SPALIO 2 ir GRUODŽIO 20 d.

Šios grupės lankysis Leningrade, Vilniuje, Rygoje ir Helsinkyje. Jungtis prie ekskursijų galima BOSTONE ir NEW YORKE

GRUPĖSE DALYVIŲ SKAICIUS RIBOTAS — NESIVELUOKITE!

Smulkesnių žinių ir registracijos reikalu kreiptis į

TRANS-ATLANTIC TRAVEL SERVICE

393 West Broadway, P.O. Box 116

SOUTH BOSTON, MASS. 02127

TEL. (617) 268-8764

Savininkė: Aldona Adomoniene

(Air fares subject to changes)

FRANK'S TV and RADIO, INC.

RADIO IR STEREO APARATŲ PARDAVIMAS IR TAISYMAS
2240 SO. HALSTED STREET TEL. — OA 5-7252
MIDELIS PASIRINKIMAS ĮVAIRIAUSŲ TELEVIZIJOS APARATŲ
SPALVOTOS TELEVIZIJOS APARATAI

Laidotuvių Direktorai

MAŽEIK & EVANS

6845 SOUTH WESTERN AVENUE

TRYŠ MODERNISKOS

AIR-CONDITIONED KOPLYČIOS

MASINOMS VIETA

RRepublic 7-8600

RRepublic 7-8601

EUDEIKIS

DOVYDAS P. GAIDAS — GERALDAS F. DAIMID
Laidotuvių Direktorai
TRYŠ MODERNIOS KOPLYČIOS
4330 South California Avenue
Telefonai: LA 3-0440 ir LA 3-9852
4605-07 South Hermitage Avenue
Telefonas YArds 7-1741

P E T K U S

MARQUETTE FUNERAL HOME

— TEVAS IR SŪNUS —

TRYŠ MODERNISKOS KOPLYČIOS

2533 West 71st St. — Telef. Grovehill 6-2345-4

1410 S. 50th Ave., Cicero Townhall 3-2108-09

AIKSTĖ AUTOMOBILIAMS STATYTI

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI

Lietuvių Laidotuvių Direktorių Asociacijos Nariai

ANTANAS M. PHILLIPS

3307 S. LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-3401

STEPONAS C. LACK (LACKAWICZ) IR SŪNUS

2314 W. 23rd PLACE Tel. Virginia 7-6672

2424 W. 69th STREET Tel. RRepublic 7-1213

11023 Southwest Highway, Palos Hills, Ill. Tel. 974-4410

PETRAS BIELIONAS

4348 S. CALIFORNIA AVE. Tel. Lafayette 3-3572

POVILAS J. RIDIKAS

3354 S. HALSTED STREET Tel. YArds 7-1911

JURGIS F. RUDMIN

3319 S. LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-1133-39

VASAITIS — BUTKUS

1446 S. 50th AVE., CICERO, ILL. Tel. OLympic 2-1003

Perskaite "Drauga", duokite ji kitiems.

Filmų įvairumai

STASE SEMENIENE

Amerikietės flirtininkės skandalas Europoje

Henry James 1876 m. sukurtoji novelė "Daisy Miller" sukėlė savotišką sensaciją. Rašytojo nupieštas jaunos amerikietės flirtininkės portretas sulaukė Europos ir aukštesnių sluoksnių pasinešusią visuomenę lygiai taip kaip ir tuos kultūrininkus, kurie šnairavo į savo būriškas gimines.

Režisierius Peter Bogdanovich nufilmavo "DAISY MILLER", pabrėždamas prarastų temų.

Pasakojimas sukasi apie kometišką Annie "Daisy" (pramintą gėlės "saulutė" vardu) Miller, gražią jauną mergaitę iš New Yorko apylinkės, sugadintą turtingos šeimos (pinigų, besiveržiančių ir "visuomenės" ir gaudančių vyriškų dėmesį, lyg peteliškė, besisukanti apie šviesą).

Lydimą gan paprastos motinos ir mažo vienuolikmečio "velniukščiū" broliuko, jį keliančią į Europą, kur savo elgesiu sukelia tikrą audrą.

Filmas pastatytas stilingai, bet skystokas savo turiniu. Cybill Shepherd herojės rolėje graži savo išvaizda, bet tučia asmenybe, pagavo paviršutiniškos jaunulės tipą. Jos gan saldi, bet juokinga motina — Cloris Lenchman; Diullo del Prete yra Daisy ismylėjęs be atsakomybės kavalierius, o Bary Brown — formalumų paisantis ir savo vietą žinąs amerikietis vaikinas, kuris žavisi Daisy iš tolo.

Kas įdomiausia filme, tai parinėjamas vietos, kurią rašytojas aprašė savo novelėje. Net ir nemėgstantiems keliauti bus malonu stebėti tikrai žavų kampelį.

Anais laikais joks keliauninkas nedrįstų nė pamastyti aplankyti tuziną miestų per porą savaitių, ką šiais laikais turistai dažnai daro. Jie apsidodavo kuriam nors kurorte, o žiemą Romoje arba Paryžiuje aplankydavo operas, balius ar kitas sezonines pramogas.

Taip mūsų čia minima "nouveau riche" Miller šeima pasirinko liuk-

REDAGUOJA ST. SEMENIENĖ, 6507 S. TROY ST., CHICAGO, ILL. 60629, TELEF. 925-5984

MEILĖ IR DAINA

Kai filmų ekranuose tiek daug puoro ir kai net teatrų scenose tiek vulgarumo, kažkaip ypatingas džiaugsmas apima, kai užtinkanti taurę, menišką, gerui tarnaujantį ir su aukštu sugebėjimu pastatytą veikalą. Tokiu dabar yra Chicagoje, Candlelight Dinner Playhouse teatre (56 gatvė ir Harlem) statoma operetė "The Sound of Music".

Turinys jau daugumai bus žinomas iš to pat pavadinimo filmo. Tai iš gyvenimo austrų von Trapp šeimos, kurios namuose išsiviešpatauja muzika ir daina, bet kuriai susidaro mirtina grėsmė, naciams užgrobus Austriją.

Ir scenoje pastatytame veikalė tiek daug meilės savo šeimai, savo tėvynei, toks nepalaužiamas ištikimumas laisvės ir nepriklausomybės idealams, kartu toks respektas religijai, kuriai čia atstovauja seserų vienuolynas, su savo skambiomis giesmėmis ir maldomis, — vienuolynas, taip artimas su žmonėmis ir toks nuoširdus savo pašaukime.

Nėra ko besakyti, koks melodingas tas Hammersteino ir Rogers kūrinys ir koks spalvingas jo pastatymas scenoje. Operetėje (anot amerikiečių — "musical") tiek daug solo, duetų, trio, toks skambus vaikų chorėlis. Yra net ir moderuoto baleto numerių. Ir viskas sujungta į tokią sklandžiai slenkančių vaizdų pyne sumanios gabaus režisieriaus William Pulinski rankos, talkinant ir jo žmonai June.

Parinkti aktoriai profesionalai. Guvernantės, vėliau kapinono von Trapp žmonos, vaidmenys skambi dainininkė Rebecca Clements, atėjusi iš Southern Methodist, Northwestern universitetų scenos, vaidinusi "Oklahoma" ir daugely kitų veikalų. Kapitono Trapp vaidmenį Chicago garsenybė Lee Pelt, 1971 m. išrinktas geriausiu Chicago aktoriumi, palikęs nepamirštamą įspūdį iš "Fiddler on the Roof". Vienuolyno vyresnioji — Martha Webster, atėjusi iš Lyric operos, Chicago muzikos festivaly 1960 m. laimėjusi geriausios dainininkės premiją. Aktorius William Munchow jau sukūręs 250 charakterių ir septynerius metus dirbęs Hollywoode. Kiti aktoriai: Vicki Kaywood — baigusi Northwestern universitetą, Rusty Steiger — lankęs Valparaiso universitetą, Jo Morrison — baigusi Mundelein kolegiją su bakalauratu iš muzikos, Lynda Laurin — Lyric operos narė, lavinusi Chicago muzikos kolegijoje ir Northwestern universitete.

Apskritai aktorių daug, visi gerų kvalifikacijų profesionalai, net ir mergaitės bei berniukai savo vaidmenio atlikimu žavi žiūrovus. Toks malonus gausios šeimos vienetas.

Norėtusi pasakyti, kad jeigu kas mėgsta teatrą, dainą, meilę to, kas tauri ir menišką, būtinai turėtų šį pastatymą pamatyti.

Juozas Prunskis

Karo našlės

Nei vieno kario, kovojusio Pilietiniame kare JAV-ose (1861-65), nebėra gyvo, bet 272 jų našlių tebegyvena.

Pilietinio karo našlių amžiaus vidurkis, skaitant 1974 m. sausio mėn., buvo 89 m. Net 26 jų yra 100 m. amž. ar senesnės. Seniausia našlė yra 117 m. Ji yra Mrs. Angela Davolos Moran iš Polancio, Meksikos. Ji turėjo šešetą vaikų.

Iš Indėnų karų laikų (1817-1898) JAV-se tebegyvena 90 veteranų našlių. Indėnų karų paskutinis veteranas mirė 1973 m. birželio 18 d., tai Fredrak Frasse — 101 m., iš Chicago.

Dar yra ir šitaip

Moterys žymiai pažengė nuo 1872 m., kai Illinois vyr. teismas nusprendė, kad jokia moteris negalėjo praktikuoti teisės toje valstijoje. Tačiau, kaip Ellen Bernsteina neseniai išryškino "Harvardo teisų fakulteto biuleteny", jog dar yra daug įstatymų, mažinančių moterų teises.

Dar šiais laikais Kalifornijoje nusikraustos moters parodymai nieko nereiškia, jie turi būti patvirtinti liudininkų.

Ohio valstijoje moterys negali dirbti prie viešbučio telefono atsakiniavimo, kėliavimo salėje ar patikrinti bet kokius viešus skaitliukus.

Georgijoje moterims uždrausta dirbti bet kurioje svaiginamųjų gėrimų parduotuvėje.

Alabamoje kiekviena ištėkėjusi moteris, prašanti vairavimo lei-

IS MOTERŲ PASAULIO

★ **Birutė Šlepetytė** - Venskuvienė su savo vyrų inž. Adolfu Vensku iš Paryžiaus, Prancūzijos, lankėsi Chicagoje, kur jiems padarė priėmimą Marija ir inž. Antanas Rudžiai. B. Venskuvienė aplankė savo tėvilius ir seserį dr. Aldoną Janaičienę New Yorke. Abu Venskai reiškiasi labai aktyviai Europos visuomeniniame gyvenime tarptautiniu mastu. Birutė yra Pasaulio lietuvių katalikų moterų organizacijų atstovė tarptautiniams ryšiams. Iš profesijos ji yra diplomuota žurnalistė. Paskutiniu metu redaguoja Eltą prancūzų kalboje.

† **Aktorė Birutė Briedienė** su savo vyrų inž. Juozu praleido porą savaitę ramių atostogų pas Putnamo seseles Connecticute. Birutė, po dviejų širdies operacijų, sėkmingai sveiksta dr. Nemicko priežiūroje. Ji su dėkingumu mini žymaus širdies specialisto rūpestingumą ir žmonių gerumą, pavieniui ar atskirų organizacijų ją lankiusiems, siuntusiems gėles ir sustiprinusiems nuotaiką nuolatiniams ryšiais paštu.

† **ZILVITIS**, Jaunimo centro Chicagoje šokėjų grupė, kuriai pasiūlymusi vadovauja Vanda Stankienė, o administruoja Aniceta Mažeikienė, kartu su Jaunimo centro Studentų ansambliu, kurio vadovė ilgus metus yra Leokadija Brazdienė, dalyvavo Illinois valst. mūgėje (Illinois State Fair) Springfielde rugpjūčio 18 d. — uždaromąją dieną — nuo 5 val. ligi 6 v. v. programoje. Žilvitis dalyvavo pavasarį Auroroje, kur ilgus metus profesoriavo dr. Vanda Sruogienė ir nuolat kvietė šokėjus, Tarptautinėje fakulteto dienoje. Rektorių (Dean) dr. Hewitt prisilietė gražų padėkos laišką.

Žilvitis porą metų iš eilės šoko Ford City, Chicagoje, kur labai sėkmingai pasirodė. Rugpjūčio 20 d. 8 v. v. Žilvitis pasirodė prie Buckinghamo fontano Chicago vidurmiesty (nuo fontano arčiau į ežero pusę — aikštėje prie Lake Shore Drive).

dimo, turi panaudoti savo vyro pavardę.

Daugely valstijų vyras gali nušauti savo klystančią žmoną vadinamam "pykčio susišaudyme" ir teismai užsimerks arba nusikreips kiton pusėn, bet moteris už tą patį nusikaltimą ten bus žiauriai nubausta.

KOMPOZITORIAUS KONFLIKTAS SU GRAIKŲ VYRIAUSYBE

Mikis Theodorakis, kuris sukūrė muziką filmui "Zobra the Greek", negavo leidimo savo planuotam koncertui. Supykęs ant naujo premjero Karamanlio, pareiškė vyksiąs koncertuoti į Portugaliją.

GAUSEJA GYDYTOJŲ

Pereitais metais JAV-se baigė mokslus 16,689 nauji gydytojai. Didžiausias skaičius kaip bet kada kitados. 1973 m. gruodžio 31 d. JAV-se iš viso buvo 366,379 gydytojai.

turiais vaikais netoliese nuo kitų dviejų seserų. Visos trys tarpusavy labai seseriškai sugyvena ir netgi su labai dideliu sentimentu bei meile prisimena mirusias seseris. Po Marijos mirties jos visos nustojo švesti savo bendrąjį gimtadienį.

Netekėjusioji sesuo Yvonne sakosi palaikanti telefoninį ryšį su kitom dviem seserim, o jeigu reikia, ir apsilanko pas jas bei jų vaikus pasaugo.

Tai tokia dalis tų trijų iš penketuko pasiilkusių seserų, kurios užaugo labai išgarsintoj aplinkumoj ir paveldėjo milijonus.

Zilvitis šoka Sadutę Ford City, Chicagoje.

Nuotr. V. Noreikos

ZILVICIO grupės vadovė - direktorė Vanda Stankienė (iš k.) Mr. Rabilotto, Ford City promotion manager, ir Aniceta Mažeikienė, grupės administratorė.

Nuotr. V. Noreikos

ŠIEK TIEK APIE MANGO

STEFANIJA STASIENĖ

Krautuvėje, einant pro vaisių skyrių, dažnai mūsų akys užkliūva ir už retesnių vaisių, kurių nesame gal dar ir ragavę.

Vienas tokių rečiau vartojamų vaisių yra mango.

Tai įdomus vaisius, augantis ant amžinai žaliuojančio medžio tropikiniuose ir subtropikiniuose kraštuose. Azijoje mango medis auga kaip laukinis, tačiau, kaip kultūrinis vaismedis, jis ten ži-

nomas jau prieš 6000 metų. Indijoje laikomas net šventu medžiu.

Dabar plačiai komerciniai auginamas Havajuose, Floridoje, Kalifornijoje, Meksikoje ir Afrikoje. Vaisiai kriaušės pavidalo, saldžiai rūgštūs, labai kvapūs ir turi vitamino A, C ir B-2.

Mango galima valgyti žalius auga kaip laukinis, tačiau, kaip kultūrinis vaismedis, jis ten ži-

importas dabar suvaržytas, nes šio vaisiaus sėklose pastebėtas kenkėjas, kurio bijomasi, kad neužkrėstų vietinius medelius. Ten, kur jie auga, yra visuomet aromatiškesni ir geresnio skonio, nes jie priņoksta paprastai natūraliai ant medžio. Neprinokusius vaisius reikia laikyti kambario temperatūroje, kol prinoks. Prinokusius tuoj dėti į šaldytuvą. Jei vaisiaus oda pasidarys taškuota, tai nereiškia, kad jis sugedęs. Tai tik ženklas, jog vaisius yra prinokęs.

Mango žievę reikia pradėti luputi nuo smaigalio. Piauti ji taip pat išilgai. Vaisiai tinka su vaisių kokteiliais, prie ledų ir su kitais desertiniais patiekalais.

Štai paprastas, bet elegantiškas desertas.

Mango putėsas

Imti: 4 vidutinio didumo mangos, 3-4 puoduko išplaktos grietinės, 2 valg. šaukšt. cukraus pudros.

Mangos nuplauti, supiaustyti gabaliukais, bet nenulupti. Mažam kieky vandens patroškinti. Troškinti maždaug 25 minutes. Kai bus minkšti, ištrinti per sieta. Atvėsinti ir atsargiai išmaišyti su plakta grietine. Tada supilti cukraus pudrą, vėl atsargiai permaišyti ir išdėlioti į stiklines taures. Papuošti pagrudintom saulėgrąžų sėklom ir į kiekvieną įmeigti mėtų lapelį. (Mėtos lapelį padrėkinti ir pabarstyti cukraus pudra).

JAV ambasadorės

Penketas moterų yra JAV-ų ambasadorių atskiriems kraštams: Eileen Donovan — Liuksemburge; Nancy Rowls — Togoje; Jean Wilkowski — Zambijoje. Taipgi Barbara White, pakaitomis dirbanti kaip atstovė politiniams reikalams prie Jungtinių Tautų, turi ambasadorišką padėtį.

Kanados Dionne penketukas. Iš kairės: Yvonne, Marie, Cecile, Annette ir Emilie.

GARSIAJAM KANADOS PENKETUKUI BŪTŲ 40 METŲ

Gegužės 28 d. šiemet joms būtų buvęs keturiadešimtas gimtadienis. Deja, iš penketuko beliko tik trejetukas. Iš buvusių penkių sesučių liko tik trys: Yvonne, Annette ir Cecile. Gi Marie ir Emilie išsklavo amžinybės keliais.

1934 m. gegužės 28 d. Kanadoje, nedidelėj gyvenvietėj, vadinamoj Callander, neturtingo prancūzų žemdirbio šeimoj — Oliva ir Elzbieta Dionne gimė penkios mergaitės. Nuo to laiko tas nedidelis šiaurės Ontario miesteliukas pasidarė garsenybe, ypač spaudos žmonių labiausiai lankoma vieta. Čia suvažiavo daug jų ne tik iš Kanados, bet ir iš viso plataus pasaulio. Nedidelis taškas pasaulio žemėlapiuose pasidarė ryškiai pažymėtu skrituliu, o laikraščiuose — pirmųjų puslapių žinia.

PRANYS ALŠENAS

Juk, iš tikrųjų, anuomet dar nebuvo išrasta jokių dabar gerai žinomų vaisingumą padidinančių piliulių, todėl penketos mergaičių gimimo faktas buvo globalinės reikšmės naujiena. Todėl, joms užgimus,ėjo, keliavo ir lėktuvais skrido ne tik spaudos, bet ir radijo tarnybų žmonės, o, be to, ir gausūs skaičius šiaip smalsių turistų. Visi, kas tik atvykdavo, galėdavo pasigėrėti puikiai atrodančiomis ir gražiai augančiomis penkiomis sesutėmis, žinoma, tik pro stiklinę pertvarą ir nustatytomis valandomis.

Trijų gyvųjų seserų likimas Dabartiniu metu viena iš likusiųjų — Yvonne Dionne — tebėra netekėjusi ir dirba savivaldybės bibliotekoje Montreale

priemiestyje St. Bruno dėl pasiilimo viengunge ji pasisakė taip: "Neturėjau laiko nė pagalvoti apie tai, nes visuomet buvau labai užimta darbu". Kaip bus su ateitimi? "Niekas, net ji pati nežinanti. Gal... dar ir ištėkėsianti".

Viena iš penketuko — Emilija buvusi epileptikė, mirė, sulaukusi 19 m. amžiaus. Gi Marija visuomet jautėsi labai vieniša ir išsklėjavusi amžinybės keliais 1970 m. Likusios trys seserys gyvena atskirai nuo tėvų, o tėvai — tebegyvena savo gimtajam Calander miestely.

Jau minėtoji Yvonne studijavo meną ir dabar gyvena viena pati savo bute. Jos kaimynystėje gyvena laiminga šeima sukūrusi sesuo Annette su savo vyrų Al-lard. Kita sesuo — Cecilija persikėlė su vyru ir gyvena su ke-

Brooklyno muziejuje prie Elenos Kepalaitės skulptūrų. Nuotr. V. Maželio